

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	10
Glosy	17
Rozbieżności w orzecznictwie	32
Orzeczenia nie publikowane.....	35
OSNC 2004, nr 4	50
Informacje	56
Informacje sprzed 70 lat.....	57
Statystyka	61

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 3 września 2003 r., II CKN 442/01, zagadnienia prawnego:

„Czy zbycie rzeczy przez kupującego przed wygaśnięciem jego uprawnień z tytułu rękojmi za wady powoduje przejście tych uprawnień na kolejnego nabywcę pod tytułem szczególnym?”

podjął uchwałę:

Sprzedaż rzeczy przez kupującego nie powoduje przejścia na nabywcę uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy; kupujący może jednak przelać na nabywcę uprawnienia do żądania obniżenia ceny, usunięcia wady lub dostarczenia rzeczy wolnej od wad.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 96/03, T. Ereciński, B. Czech, J. Frąckowiak, J. Gudowski, M. Kocon, B. Myszka, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Płocku postanowieniem z dnia 19 listopada 2003 r., IV Ca 662/03, zagadnienia prawnego:

„Czy doręczona wyłącznie podatnikowi decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego, o której mowa w art. 21 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.) może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej w oparciu o art. 34 § 1 i § 3 pkt. 2 w zw. z art. 35 § 2 pkt. 1 lit. a wyżej wymienionej ustawy na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka?”

podjął uchwałę:

Podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka może być decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego doręczona wyłącznie podatnikowi.

(uchwała z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 109/03, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 1 grudnia 2003 r., IX Gz 447/03, zagadnienia prawnego:

„1. Czy dłużnika wniosek o ogłoszenie upadłości nadany w urzędzie pocztowym przed dniem wejścia w życie ustawy z 28.02.2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze, który wpłynął do sądu po tym dniu, musi spełniać wymogi formalne określone w powołanej ustawie i czy podlega on zwrotowi na podstawie art. 28 ust.1 tej ustawy, bez wzywania do uzupełnienia braków, jeżeli nie spełnia wymogów formalnych określonych w tej ustawie ani też wymogów formalnych przewidzianych w obowiązującym w dacie jego wniesienia rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. Nr 118 z 1991 r. poz. 512 ze zm.) czy też w odniesieniu do takiego wniosku winien mieć zastosowanie tryb postępowania przewidziany w art. 130 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 35 powołanej ustawy z 28.02.2003 r.

2. Czy na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości wydane po wejściu w życie ustawy z 28.02.2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60 poz. 535) a dotyczące wniosku złożonego przed tą datą dłużnikowi przysługuje zażalenie?”
podjął uchwałę:

1. W sprawie, w której przed dniem 1 października 2003 r. wniesiono do sądu wniosek o ogłoszenie upadłości, lecz jeszcze nie wydano postanowienia o ogłoszeniu upadłości, postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości

prowadzi się na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535).

2. Na zarządzenie przewodniczącego, którego przedmiotem jest zwrot wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości, przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 111/03, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 15 grudnia 2003 r., V Ca 418/03, zagadnienia prawnego:

„Czy sprawa o zmianę zawartego w wyroku orzekającym rozwód orzeczenia o władzy rodzicielskiej i sposobie jej wykonywania zmierzająca do powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców i ograniczenia władzy rodzicielskiej drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 509 pkt 1 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Sprawa o zmianę zawartego w wyroku rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej i sposobie jej wykonywania, zmierzająca do powierzenia wykonywania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców i ograniczenia władzy drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jest sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej w rozumieniu art. 509 pkt 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 5 lutego 2004 r., III CZP 113/03, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z dnia 6 listopada 2003 r., VII Ca 746/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste na cele budownictwa mieszkaniowego, na której to nieruchomości następnie wzniesiono budynek mieszkalny i ustanowiono w nim odrębną własność kilkudziesięciu lokali mieszkalnych i jednego lokalu użytkowego (z ułamkowym prawem wieczystego użytkowania związanym z każdym z tych lokali), uzasadniona jest w odniesieniu tylko do ułamkowej części użytkowania wieczystego związanej z lokalem użytkowym zmiana stawki procentowej opłaty rocznej na podstawie art. 73 ust. 2 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) motywowana trwałą zmianą sposobu korzystania z nieruchomości (innymi słowy: czy dopuszczalne jest pobieranie różnych stawek procentowych opłaty rocznej od współużytkowników wieczystych jednej nieruchomości w zależności od tego, czy udział danej osoby w prawie użytkowania wieczystego związany jest z lokalem użytkowym, czy też z lokalem mieszkalnym?”
podjął uchwałę:

Ustanowienie odrębnej własności lokalu użytkowego w budynku wzniesionym na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste pod budownictwo mieszkaniowe nie uzasadnia zmiany stawki procentowej opłaty rocznej (art. 73 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, tekst jedn. Dz.U. z 2000 r., Nr 46, poz. 543 ze zm.).

(uchwała z dnia 11 lutego 2004 r., III CZP 103/03, K. Zawada, B. Czech, I. Koper)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 13 października 2003 r., VI Ga 53/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle art. 479¹⁴ § 2 zd.1 k.p.c. sąd jest zobowiązany pominąć wszystkie twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie nie zgłoszone w odpowiedzi na pozew z wyjątkiem wykazania przez pozwanego, że ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe albo, że potrzeba powołania wynikała później, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy?”
podjął uchwałę:

W postępowaniu w sprawach gospodarczych pozwany traci prawo powoływania twierdzeń, zarzutów oraz dowodów na ich poparcie, niepowołanych w odpowiedzi na pozew, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że wykaże, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe, albo że potrzeba powołania wynikała później (art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03, J. Gudowski, G. Bieniek, J. Górowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 17 listopada 2003 r., I ACa 752/03, zagadnienia prawnego:

„1. Czy członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością traci legitymację z art. 252 § 1 k.s.h. w związku z art. 250 pkt 1 k.s.h. do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą z chwilą odwołania go z zarządu?

w razie udzielenia odpowiedzi przeczącej:

2. Czy w świetle art. 243 § 3 k.s.h. pracownik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będący jednocześnie wspólnikiem, może być pełnomocnikiem innego wspólnika na zgromadzeniu wspólników?”
podjął uchwałę:

Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością traci legitymację przewidzianą w art. 252 § 1 w związku z art. 250 pkt 1 k.s.h. do

wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą- z chwilą odwołania go z tej funkcji.

(uchwała z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 116/03, J. Gudowski, G. Bieniek, J. Górski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 27 listopada 2003 r., I ACa 628/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku, kiedy sprawa gospodarcza jest rozpoznawana w postępowaniu upominawczym, po skutecznym wniesieniu sprzeciwu przez pozwanego konieczne jest wyznaczenie rozprawy, zgodnie z postanowieniem art. 505 § 1 k.p.c., czy też – w wypadku gdy zachodzą podstawy z art. 479¹⁷ k.p.c. – dopuszczalne jest rozpoznawanie tej sprawy na posiedzeniu niejawnym?”
podjął uchwałę:

W sprawach gospodarczych, w razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne (art. 505 § 1 w związku z art. 479¹⁷ k.p.c.).

(uchwała z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 116/03, J. Gudowski, G. Bieniek, J. Górski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze postanowieniem z dnia 20 listopada 2003 r., II Cz 509/03, zagadnienia prawnego:

„Czy komornik sądowy występujący do organu, o jakim mowa w art. 44g ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 i Nr 110, poz. 1189) o informacje adresowe niezbędne do prowadzonej egzekucji, jest obowiązany uiszczać opłatę przewidzianą w art. 44h ust. 8-10 tej ustawy oraz w rozporządzeniu Rady

Ministrów z dnia 30 kwietnia 2002 r. w sprawie wysokości opłat za udostępnienie danych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz ewidencji wydanych i utraconych dowodów osobistych oraz warunków i sposobu ich wnoszenia (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 564)?”

podjął uchwałę:

Komornik sądowy występujący o udzielenie informacji, o których mowa w art. 44h ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.), jest zobowiązany do uiszczenia opłaty za udostępnienie tych danych.

(uchwała z dnia 24 lutego 2004 r., III CZP 119/03, T. Żyznowski, E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 2 grudnia 2003 r., XX Cagg 8/03, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd orzekając o sposobie naprawienia szkody w gruntach rolnych i leśnych na podstawie art. 94 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96 ze zm.) ogranicza się do nałożenia na sprawcę szkody obowiązku wykonania rekultywacji uszkodzonego gruntu zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych czy też określa sposób naprawy od strony technicznej?”

podjął uchwałę:

Orzekając o naprawieniu szkody w gruntach rolnych i leśnych w drodze rekultywacji, na podstawie art. 94 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96 ze zm.), sąd nie określa sposobu jej przeprowadzenia.

(uchwała z dnia 24 lutego 2004 r., III CZP 120/03, T. Żyznowski, E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 28 listopada 2003 r., II Ca 1639/03, zagadnienia prawnego:

**„Czy decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ustaleniu wysokości należności z tytułu składek skierowana tylko do osoby zobowiązanej i jej tylko doręczona może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej tej osoby i jej małżonka?”
podjął uchwałę:**

Doręczona zobowiązanemu decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, nie może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka.

***(uchwała z dnia 24 lutego 2004 r., III CZP 121/03, T. Żyźnowski,
E. Skowrońska-Bocian, M. Wysocka)***

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 13/04

Czy zamieszczenie na odwrocie weksla oświadczenia indosanta podpisanego przez jego pełnomocnika bez wskazania na wekslu stosunku pełnomocnictwa stanowi przeniesienie praw z weksla przez indos w okolicznościach, gdy podpisany za indosanta pełnomocnik legitymuje się upoważnieniem indosanta do dokonania indosu?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 września 2003 r., VI ACa 143/03, E. Gellert, K. Bilewicz, K. Tucharz)

Sąd Apelacyjny wskazał, że zasadniczą kwestią jest problem skuteczności podjętej przez pełnomocnika czynności indosowania w okolicznościach, gdy tekst wzmianki na drugiej stronie weksla ogranicza się wyłącznie do oświadczenia, że remitent z weksla własnego wystawionego przez pozwanego „ustępuje na zlecenie powoda” i to oświadczenie zostało podpisane wyłącznie nazwiskiem pełnomocnika bez wskazania stosunku pełnomocnictwa łączącego go z indosantem. Rodzi się tu, w ocenie Sądu Apelacyjnego, pytanie, czy załączenie pełnomocnictwa jest wystarczające dla uznania, że indosantem jest w tym przypadku mocodawca, skoro w utrwalonym stanowisku orzecznictwa i doktryny dotyczącego podpisu pod treścią weksla przyjmuje się, iż treść zobowiązania wekslowego ustalać można tylko i wyłącznie według treści weksla napisanej na dokumencie.

Sąd Apelacyjny zauważył, że w orzecznictwie kategorycznie i konsekwentnie reprezentowane jest stanowisko, iż osoba, która nie podpisała weksla własnoręcznie, lecz upoważniła do podpisania zastępcę, nie odpowiada wekslowo, jeżeli wystawca zamieścił na wekslu tylko podpis zastąpionego bez uwidocznienia stosunku zastępstwa. Zgodnie zaś z art. 17 Prawa wekslowego, dłużnik może przeciwko posiadaczowi weksla podnosić wszelkie zarzuty formalne a takim jest zarzut braku wymaganych składników przeniesienia praw z weksla przez indos dokonany przez pełnomocnika, zgodnie bowiem z art. 16

Prawa wekslowego za prawnego posiadacza weksla będzie uważany ten, „kto ma weksel i wykaże swoje prawo nieprzerwanym szeregiem indosów”. Jeżeli nie doszłoby do przeniesienia weksla – praw z weksla w drodze indosu dokonanego przez pełnomocnika, powód nie miałby legitymacji formalnej, pierwszym indosantem może być bowiem tylko remitent, a więc podpis o dokonaniu indosu musi jednoznacznie wskazywać na remitenta. Jeżeli powód nie wykaże legitymacji formalnej do dochodzenia roszczenia z weksla w trybie nakazowym, zobowiązany jest do wykazania uzyskania tytułu w drodze przelewu (art. 509 - 518 k.c.).

M.D.

*

III CZP 14/04

Czy przez » lokatora« w rozumieniu przepisu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 z późn. zm.) należy rozumieć także współmałżonka, któremu w postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd nakazał wydanie mieszkalnego lokalu spółdzielczego typu własnościowego, do którego prawo wchodziło w skład majątku wspólnego byłych małżonków?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 27 stycznia 2004 r., III Ca 1161/03, A. Bieniek-Kosikowska, J. Kępa, J. Twardowski)

Wątpliwości Sądu Okręgowego powstały w związku z prezentowanym w piśmiennictwie poglądem, że przez inny tytuł prawny niż prawo własności w ujęciu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, należy rozumieć także tytuł do lokalu wywodzący się z własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

Sąd Okręgowy wskazał, że w literaturze dostrzegana jest różnica między rzeczowym charakterem prawa do lokalu spółdzielczego od takiego charakteru innych ograniczonych praw rzeczowych, chociaż bowiem pod względem jurydycznym prawo to obciąża nieruchomością cudzą, bo należącą do spółdzielni

jako osoby prawnej, to z ekonomicznego punktu widzenia nieruchomości ta stanowi mienie grupowe, a więc należy do samych członków. W związku z tym spółdzielnia nie działa jak inni właściciele w interesie swoim, lecz w interesie osób, którym przysługują do tej nieruchomości ograniczone prawa rzeczowe.

Sąd Okręgowy zwrócił także uwagę, że według intencji ustawodawcy wyrażonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego stanowi przejściową formę zaspokajania potrzeb lokalowych członków spółdzielni. Stąd w ocenie Sądu Okręgowego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego ma charakter odmienny od innych ograniczonych praw rzeczowych. Świadczy zaś o tym, abstrahując od tego, że jest dziedziczne i ustanowione na nie do końca cudzej własności, przede wszystkim to, że uprawnionemu służy roszczenie o przekształcenie go we własność.

M.D.

*

III CZP 15/03

Czy w sprawie o rozwiązanie umowy dożywocia wytoczonej przez dożywotników przeciwko zobowiązanym z umowy małżonkom po stronie pozwanych zachodzi współuczestnictwo konieczne?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 stycznia 2004 r., I ACa 649/03, E. Kuczyńska, J. Chojnowska, M. Dołęgowska)

Rozważając charakter współuczestnictwa łączący zobowiązanych z umowy dożywocia małżonków, Sąd Okręgowy wskazał, że na rzecz poglądu, iż jest to współuczestnictwo formalne może przemawiać wykładnia funkcjonalna przepisu art. 913 k.c., występujący z żądaniem rozwiązania umowy jest bowiem zobowiązany do wykazania „wyjątkowych” okoliczności, które są podstawą rozwiązania umowy. W konkretnych okolicznościach owa „wyjątkowość” może zachodzić po stronie tylko jednego z małżonków. Takie zapatrywanie można

wywieść pośrednio z orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1968 r., II CZ 67/68 (OSNCP 1968, nr 11, poz. 97).

Ponadto na gruncie art. 89 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 października 1992 r., III CZP 125/92 (OSNC 1993, nr 4, poz. 58) opowiedział się za możliwością rozwiązania umowy o przekazaniu gospodarstwa rolnego w stosunku do tylko jednego z małżonków będących następcami, jeżeli jedynie po jego stronie występowały ustawowe przesłanki.

Zdaniem Sądu Okręgowego, do obrony jest także odmienny pogląd o materialnym charakterze współuczestnictwa. Świadczeniodawcami z umowy dożywocia są przecież oboje małżonkowie, pozostający we wspólności ustawowej. Ponoszą oni odpowiedzialność osobistą z tytułu wykonania umowy i ma ona charakter odpowiedzialności solidarnej, tylko zaś z tego powodu, że gospodarstwo rolne weszło do wspólności majątkowej, a małżonkowie nadal pozostają w takim ustroju majątkowym, nie można wyprowadzić wniosku, że ich odpowiedzialność ma charakter odpowiedzialności „łącznej”, a więc innej niż solidarna.

W piśmiennictwie prezentowana jest także trzecia możliwość, że współuczestnictwo małżonków zobowiązanych z umowy dożywocia i pozostających we wspólności ustawowej jest współuczestnictwem koniecznym. Jak podkreślił Sąd Okręgowy, przeciwne rozumowanie umożliwiłoby wydanie różnych rozstrzygnięć wobec zobowiązanych i prowadziłoby do sytuacji, że tylko jeden z małżonków byłby zobowiązany do świadczeń, a tym samym wygasłaby odpowiedzialność solidarna. Względem na ochronę majątku dorobkowego przemawiałby więc za przyjęciem współuczestnictwa koniecznego.

Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że dożywotnicy chcąc w zamian za świadczenia z ubezpieczeń społecznych wyzbyć się udziału w gospodarstwie, który do nich powrócił, mogliby przekazać je w zamian za dożywocie. Wtedy zakres uprawnień dożywotników kształtowałyby dwie odrębne umowy dożywocia. Powstanie zaś współwłasności ułamkowej pomiędzy zobowiązanymi nie pozwalałoby na przyjęcie ich solidarnej odpowiedzialności, to zaś może

uzasadniać współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanych zobowiązanych z umowy dożywocia.

M.D.

*

III CZP 16/04

1. Czy, a jeżeli tak, to na jakiej podstawie prawnej komornik może obciążyć wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji;

2. Czy w wypadku negatywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie, Sąd w postępowaniu ze skargi na czynności komornika może zdecydować o obciążeniu wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji i czy orzeczenie sądu wydane w tym postępowaniu będzie tytułem wykonawczym dla komornika?

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 27 stycznia 2004 r., II Cz 1187/03, B. Mentel-Sznajderska, U. Kubowska-Pieniążek, D. Soroko-Gudz)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że kwestią rozstrzygnięcia o niecelowych kosztach egzekucji Sąd Najwyższy zajmował się w uchwale z dnia 27 listopada 1986 r., III CZP 40/86 (OSNC 1987, nr 5-6, poz. 71) oraz w postanowieniu z dnia 9 września 1987 r., III CRN 233/87 (OSNC 1989, nr 10, poz. 161), w którym stwierdził, że jakkolwiek komornik w postępowaniu egzekucyjnym nie może sprawdzać zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, to taki obowiązek ciąży na nim wówczas, gdy ma się ustosunkować do zarzutu dłużnika, że bezzasadnie obciążył go kosztami egzekucji, mimo iż dłużnik płaci wierzycielowi dobrowolnie i w terminie zasądzone alimenty. Sąd Najwyższy nie wskazał przy tym, na jakiej podstawie komornik miałby ustosunkować się do zarzutów dłużnika.

W ocenie Sądu Okręgowego, możliwe byłoby skorzystanie z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 1991 r. w sprawie taksy za czynności komorników, który jednak już nie obowiązuje. Obecnie przepisy o komornikach sądowych i egzekucji nie przewidują możliwości obciążenia wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji, a zastosowanie ustawy o

kosztach sądowych w sprawach cywilnych do czynności komornika przez art. 13 § 2 k.p.c. nie jest dopuszczalne, skoro kodeks postępowania cywilnego nie reguluje kosztów sądowych, lecz koszty procesu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, art. 770 k.p.c., pomijający osobę wierzyciela, nie jest dostateczną podstawą do decydowania przez sąd w postępowaniu ze skargi dłużnika na czynności komornika o obciążeniu wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji, tym bardziej, że w danej sprawie koszty te zostały już ściągnięte od dłużnika. Również w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji nie ma przepisów uzasadniających obciążenie kosztami wierzyciela w wypadku, gdy komornik ustali niecelowość egzekucji.

M.D.

*

III CZP 17/04

Czy protokół zdawczo-odbiorczy sporządzony na podstawie art. 57 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t. jedn. Dz.U. Nr 46 poz. 543 z 2000 roku z późn. zm.) pomiędzy Dyrektorem Delegatury Ministra Skarbu Państwa a Starostą jako organem Skarbu Państwa, a dotyczący przekazania nieruchomości do zasobu Skarbu Państwa stanowi podstawę do wykreślenia prawa wieczystego użytkowania nieruchomości wpisanego w księdze wieczystej, w sytuacji, gdy w księdze wieczystej jako dysponent tego prawa jest wpisany Minister Skarbu Państwa a prawo wieczystego użytkowania nieruchomości wchodziło w skład mienia przedsiębiorstwa, które uległo likwidacji w celu prywatyzacji?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 3 lutego 2004 r., III Ca 856/03, H. Brzyżkiewicz, M. Szpyrka, G. Sobczyk)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, za pozytywną odpowiedź na przedstawione pytanie przemawia okoliczność, że z chwilą przekazania przez Ministra Skarbu Państwa mienia w postaci nieruchomości do zasobu Skarbu Państwa traci uzasadnienie prawne dalsze utrzymywanie prawa użytkowania wieczystego, skoro z tą chwilą nieruchomość zostaje ostatecznie wyłączona z

prywatyzacji. Tym samym protokolarne przejęcie przez starostę jako organ Skarbu Państwa nieruchomości mogłoby stanowić moment, w którym w związku ze zgromadzeniem w jednym ręku prawa użytkowania wieczystego i własności nieruchomości, prawo to wygasa na podstawie art. 247 k.c. Za takim stanowiskiem przemawiałyby też szeroka wykładania pojęcia „sprywatyzowanych państwowych osób prawnych” zawartego w art. 21 pkt 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którym zasób nieruchomości stanowią również nieruchomości pozostałe po zlikwidowanych lub sprywatyzowanych państwowych osobach prawnych.

Przeciwnie zapatrywanie, zdaniem Sądu Okręgowego, uzasadnia natomiast ustawowa definicja zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, w którego skład, stosownie do treści art. 4 pkt 2 u.g.n., wchodzi nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa nie oddane w wieczyste użytkowanie, w trwałe zarząd, a także nie obciążone prawem użytkowania. Możliwa byłoby przyjęcie, że wykładnia art. 21 pkt 5 nie może być dokonywana w oderwaniu od brzmienia art. 4 pkt 2 u.g.n. Tym samym przekazaniu do zasobu podlegałyby nieruchomości, co do których prawo wieczystego użytkowania wygasło wcześniej, np. w momencie likwidacji państwowej osoby prawnej. Ponadto przepisy nie przewidują, aby przekazanie nieruchomości w trybie art. 57 ust. 3 u.g.n. do zasobu Skarbu Państwa skutkowało wygaśnięciem wieczystego użytkowania.

Sąd Okręgowy wskazał również, że skoro art. 57 ust. 1 u.g.n. nie określa, jakie prawa do nieruchomości przechodzą z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa, to można wnioskować, że nie stanowi sam w sobie podstawy do uznania wystąpienia konfuzji prawa wieczystego użytkowania z prawem własności. W dodatku, jeżeli do konfuzji nie doszło przy likwidacji przedsiębiorstwa, to nie ma podstaw, by wywodzić ją z jakiegokolwiek faktu przekazania nieruchomości pomiędzy organami Skarbu Państwa, z którym ustawa bezpośrednio nie łączy skutku w postaci wygaśnięcia wieczystego użytkowania.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

W stosunkach z konsumentami przyjęcie przez sprzedawcę zadatku w znacznej wysokości nie upoważnia do traktowania tego zadatku jako zaliczki na poczet ceny.

(wyrok z dnia 13 lutego 2002 r., IV CKN 672/00, S. Dąbrowski, B. Myszk, H. Wrzeszcz, OSNC 2003, nr 1, poz. 10 ; OSP 2003, nr 6, poz. 76; Wok. 2002, nr 9, s. 6; R.Pr. 2003, nr 1, s. 115; MoP 2003, nr 7, s. 320)

Glosa

Sebastiana Kowalskiego, Prawo Spółek 2004, nr 2, s. 53

Glosowane orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczy problematyki związanej dodatkowym zastrzeżeniem umownym, jakim jest zadatkiem.

Glosator zaaprobował tezę ww. orzeczenia, stwierdzając, iż jest ona zasadniczo słuszna, z tym że zarzucił Sądowi Najwyższemu pominięcie najistotniejszej dla bytu zadatku kwestii, a mianowicie to, że kwota pieniężna wręczana tytułem zadatku ma być dana przy zawarciu umowy i tym samym rozstrzygnął tę konkretną sprawę w sposób, którego zaaprobować nie można. Wręczenie kwoty pieniężnej przed zawarciem umowy lub już po jej zawarciu oznacza, zdaniem glosatora, że nie została ona dana tytułem zadatku i co do zasady nie wywołuje skutków, o których mowa w art. 394 § 1 k.c. W ocenie glosatora, jeżeli strony chcą danej przed lub po zawarciu umowy kwocie nadać walor, jaki ma zadatek, a więc stworzyć po stronie uprawnionego prawo do odstąpienia od umowy i zatrzymania otrzymanej kwoty lub żądania zwrotu jej podwójnej wysokości w razie niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, to muszą odpowiedni zapis zamieścić w umowie i wykonując swoje prawo powołać się na takie właśnie postanowienie umowne, a nie na przepis art. 394 § 1 k.c., gdyż ten w przytoczonej sytuacji nie ma zastosowania.

Odwołując się do realnego charakteru zadatku, glosator stwierdził, nie dzielając tym samym odmiennego poglądu Sadu Najwyższego, że zadatek nie jest surogatem odszkodowania, które jest świadczeniem następczym w stosunku do zobowiązania umownego, skutkiem nie tyle niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, ile szkody z tego wynikłej. Zachowanie zadatku lub też postanie roszczenia o zwrot jego podwójnej wartości jest natomiast skutkiem odstąpienia od umowy, której dłużnik nie wykonał. Zadatek (zapłata jego podwójnej wysokości) jest świadczeniem za niewykonanie umowy (niewykonanie umowy w ogóle), a nie surogatem odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy. Odstąpienie od umowy, jak stwierdził glosator, stanie się nieaktualne, gdy zobowiązanie zostanie wykonane nienależycie; zadatek zostanie wówczas zaliczony na poczet świadczenia.

Skutkiem przyjęcia, iż zadatek nie pełni funkcji odszkodowawczej, jest niezależność skuteczności żądania zwrotu jego podwójnej wartości (lub zatrzymania zadatku) od istnienia i wysokości szkody powstałej wskutek niewykonania przez kontrahenta umowy, podczas gdy żądanie zapłaty np. kary umownej, która stanowi surogat odszkodowania, może być powstrzymane zarzutem braku szkody w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania.

Glosator zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że niedopuszczalne jest traktowanie zadatku w dużej wysokości jako zaliczki, podniósł jednak odniesienie tego twierdzenia w tezie do stosunków z udziałem konsumentów. Zdaniem glosatora, nie ma znaczenia, czy umowa została zawarta z pomiędzy profesjonalista a konsumentem, czy też konsumentami lub profesjonalistami, w każdym bowiem przypadku fakt, że zadatek miał znaczną wartość, nie daje podstaw do traktowania go z tego tylko powodu jako zaliczki. Odwołanie się zatem przez Sąd Najwyższy do specyfiki obrotu z udziałem konsumentów w tezie glosowanego orzeczenia komentator uznał za zbędne. Zauważył dodatkowo, że realny charakter zadatku decyduje również o braku zastosowania do wysokiego zadatku przepisów art. 385¹ i nast. k.c., a szczególności przepisu art. 385³ pkt 17 k.c.

Reasumując, autor glosy stwierdził, że dla bytu zadatku decydujące znaczenie ma fakt jego wręczenia przy zawarciu umowy i niewyłącznie przez

strony umowy skutków jego wręczenia wynikających z przepisu art. 194 § 1 *in fine* k.c. Sama wysokość zadatku nie narusza reguł wykładni oświadczeń woli (art. 56 i 65 k.c.) ani też nie powoduje jego konwersji na zaliczkę, a tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach może być jednym z elementów świadczących o nieważności zastrzeżenia zadatku jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego lub zmierzającego do obejścia prawa (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

Głosę do omawianego orzeczenia opracował także P. Drapała (Państwo i Prawo 2003, nr 10, s. 122; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 11, s.29). Należy również zwrócić uwagę, że przedstawiona wyżej glosa S. Kowalskiego została już wcześniej opublikowana (Prawo Spółek 2003, nr 10, s. 51; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 10, s. 30).

M.K.

*

Użyte w art. 81 Prawa o notariacie określenie „czynność notarialna sprzeczna z prawem” obejmuje również czynność ważną wprawdzie z punktu widzenia prawa, lecz narażającą stronę na niekorzystne dla niej skutki z uwagi na użyty język prawa w sposób budzący wątpliwości co do treści złożonego oświadczenia. Odpowiedzialność notariusza zarówno w stosunku do jego klienta, jak i osób trzecich znajduje podstawę prawną w art. 415 k.c.

teza w wersji opublikowanej w OSNC:

Notariusz ponosi wobec klienta odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności notarialnej.

(wyrok z dnia 12 czerwca 2002 r., III CKN 694/00, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, OSNC 2003, nr 9, poz. 124; BSN 2003, nr 1, s. 10; PUG 2003, nr 4, s. 29; R.Pr. 2003, nr 5, s. 134; Rej. 2003, nr 9, s. 154; R.Pr. 2003, nr 6, s. 158)

Glosa

Marka Krzysztofa Kolasińskiego, Przegląd Sądowy 2004, nr 2, s. 144

W stanie faktycznym sprawy doszło do powstania uszczerbku na skutek zawarcia przez poszkodowanego nieważnej umowy sprzedaży nieruchomości. Przyczynę wadliwości umowy stanowiło zawarcie umowy przez pełnomocnika reprezentującego obie strony, mimo że w treści pełnomocnictw nie przewidziano takiej możliwości, jak również to, że pełnomocnik przekroczył zakres umocowania.

Autor zwrócił uwagę, że istota kontrowersji w glosowanym orzeczeniu dotyczyła sposobu rozumienia, obciążającego notariusza, obowiązku odmowy dokonania czynności sprzecznej z prawem. Wskazał, że umowa, którą notariusz udokumentował w sporządzonym akcie, nie była bezwzględnie nieważna.

Glosator uznał za zbyt daleko idący pogląd, że każda czynność dokonana przez *falsus* prokuratora jest czynnością sprzeczną z prawem w rozumieniu art. 81 Prawa o notariacie. Jego zdaniem, wykładnia tej regulacji powinna uwzględniać to, że jednym z fundamentów prawa zobowiązań jest zasada autonomii woli stron.

Zgodził się z kolei ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, że notariusz nie miał podstaw do odmowy dokonania przedmiotowej czynności ze względu na jej sprzeczność z prawem. Stwierdził, że nie oznacza to jednak, iż pogląd wyrażony w glosowanym wyroku o niedołożeniu należytej staranności przez notariusza nie jest trafny. W jego ocenie, uzasadnieniem dla takiego stanowiska nie może być jednak zarzut naruszenia art. 81 Prawa o notariacie, lecz niewywiązanie się przez notariusza z obowiązków nałożonych na niego w art. 80 tego Prawa.

Glosator zaaprobował linię rozumowania, zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu, zgodnie z którą odpowiedzialność notariusza ma charakter odpowiedzialności deliktowej. Autor podniósł, że w prawie polskim nie wyłączono jednak wyraźnie kontraktowej odpowiedzialności notariusza. Wskazał, że istnieją przekonujące argumenty uzasadniające tezę o istnieniu między notariuszem a jego klientem stosunku zobowiązaniowego. W konsekwencji uznał, że brak podstaw do umiejscowienia odpowiedzialności cywilnej notariusza jedynie w ramach jednego z reżimów. Jego zdaniem, mamy

tu, co do zasady, do czynienia ze zbiegiem odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej.

Autor stwierdził, że dla określenia podstaw prawnych roszczeń odszkodowawczych kierowanych pod adresem notariusza podstawowe znaczenie będzie miała zazwyczaj treść art. 443 k.c. Jego zdaniem, rozwiązanie takie czyni zadość postulatowi wypływającemu z wykładni celowościowej i semantycznej wskazanego przepisu, a także oddaje ono specyficzny charakter notariatu - instytucji komercyjnej pełniącej funkcje publiczne.

E.S.

*

Zarówno art. 13, jak i art. 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji mogą stanowić samodzielną podstawę uznania za niedozwolone nie tylko wiernego kopiowania produktów, ale także naśladownictwa z pewnymi wprowadzonymi zmianami.

teza w wersji opublikowanej w OSNC:

Wyczerpujące i wyraźne oznaczenie producenta na opakowaniu towaru oraz trwałe umieszczenie znaku towarowego bezpośrednio na produkcie wprowadzanym do obrotu wyłącza możliwość wywołania błędu zarówno, co do tożsamości producenta, jak i produktu (art. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz.U. Nr 47, poz. 211 ze zm.).

(wyrok z dnia 11 lipca 2002 r., I CKN 1319/00, T. Wiśniewski, K. Zawada, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 5, poz. 73; OSP 2003, nr 4, poz. 54; Wok. 2002, nr 9, s. 7; BSN 2002, nr 9, s. 15; MoP 2002, nr 23, s. 1087; IC 2003, nr 3, s. 49; R.Pr. 2003, nr 3, s. 122)

Glosa

Mateusza Orlińskiego, Przegląd Prawa Handlowego 2004, nr 2, s. 54

Komentowane orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczy problematyki związanej z rozgraniczeniem dozwolonego i niedozwolonego naśladownictwa towarów i zwalczania w tym zakresie czynów nieuczciwej konkurencji.

Glosator nie zgodził się z poglądem Sadu Najwyższego zawartym w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia, że przyznanie ochrony przedsiębiorcy, który domaga się zakazu naśladownictwa, prowadziłyby do powstania nieograniczonego żadnym terminem monopolu eksploatacji określonego rozwiązania technicznego (technologicznego) i uniemożliwiłoby lub co najmniej utrudniałyby wprowadzenie na rynek innym przedsiębiorcom zajmującym się taką samą lub zbliżoną działalnością.

W dalszej części opracowania komentator zaprezentował poglądy doktryny w kwestii wzajemnych relacji pomiędzy art. 3 i 13 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz dokonał wykładni tych przepisów. W jego ocenie, analiza art. 13 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji wymaga uwzględnienia dwóch newralgicznych elementów, tj. rozmiarów kopii związanych z powielaniem zewnętrznej postaci produktu oraz oznaczenia producenta i produktu. Niedozwolone naśladownictwo, jak stwierdził, może dotyczyć nie tylko identyczności kopii i oryginału, ale da się także rozciągnąć na przypadki odmienności wymiarów. Wystarczy taki stopień podobieństwa, który spowoduje, że przeciętny nabywca na podstawie całościowego wrażenia nie odróżni produktu wtórnego od pierwotnego. Kopiowanie zewnętrznej formy produktu, nawet związanej z jego funkcjonalnością, nie musi oznaczać tworzenia identycznych towarów, a zmiana rozmiarów elementów (klocków do układania) przesądzałaby, jak stwierdził o dozwoleniu takiego naśladownictwa.

Analizując treść art. 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, glosator stwierdził, że przepis ten pozwala na kreowanie nowych czynów nieuczciwej konkurencji, które nie zostały sprecyzowane w art. 5 i n. ustawy. Aby dane zachowanie mogło być uznane za czyn nieuczciwej konkurencji, muszą być spełnione – jego zdaniem – łącznie trzy przesłanki: poddane ocenie działanie musi być podjęte w toku działalności gospodarczej, musi być ono sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami oraz musi zagrażać lub naruszać interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Reasumując, glosator zgłosił uwagi co do sentencji wyroku oraz jego uzasadnienia. Stwierdził, że czyn, którego dopuściła się pozwana spółka, podlega ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, choć nie jest tam wyraźnie określony.

Głosę do komentowanego orzeczenia opracował także M. Kępiński (OSP 2003, nr 4, poz. 54; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 5, s. 44).

M.K.

*

Umowa dzierżawy zawarta na okres do końca życia dzierżawcy jest umową zawartą na czas oznaczony.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2003 r., II CKN 6/01, H. Ciepła, B. Czech, M. Wysocka, OSP 2004, nr 2, poz. 21; BSN 2003, nr 10, s. 11; MoP 2004, nr 1, s. 31)

Glosa

Jana Szachułowicza, OSP 2004, nr 2, poz. 21

Zdaniem autora, stanowisko Sądu Najwyższego jest dyskusyjne. W polskim systemie prawnym – ze względu na stabilność obrotu prawnego – zasadą jest określone czasu trwania stosunków prawnych terminami pewnymi (kalendarzowymi). Wyjątki występują sporadycznie i odnoszą się do stosunków, które ze swej istoty mają charakter alimentacyjny (art. 266 i art. 299 k.c.). Dlatego posługiwanie się terminami nieostrymi w stosunkach obligacyjnych, w których na pierwszym miejscu jest stawiany element majątkowy, jest sprzeczne z systemem prawa i tradycją zawierania umów.

M.D.

*

Za bezprawne, w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. nie może być uznane opublikowanie materiału prasowego naruszającego dobra osobiste, gdy okaże się, że zawiera on informacje nieprawdziwe, jeżeli dziennikarz, działając w obronie uzasadnionego interesu społecznego, zachował szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystywaniu tego materiału. Bezprawnym bowiem nie jest działanie wypełniające obowiązki nałożone przez ustawę. Działanie dziennikarza, które nie jest bezprawne, nie może zaś powodować jego odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych (art. 24 k.c.).

teza w wersji opublikowanej w BSN:

Jeżeli dziennikarz, działając w obronie interesu społecznie uzasadnionego, zachował szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiału prasowego (art. 12 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego), jego opublikowanie nie jest działaniem bezprawnym (art. 24 § 1 k.c.) także wtedy, gdy okaże się, że materiał ten zawiera informacje nieprawdziwe.

(wyrok z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 463/01, T. Wiśniewski, M. Sychowicz, M. Wysocka, OSP 2004, nr 2, poz. 22; BSN 2003, nr 11, s. 11)

Glosa

Zbigniewa Radwańskiego, OSP 2004, nr 2, poz. 22

Autor podkreślił, że dla przypisania odpowiedzialności sprawcy naruszenia dobra osobistego niezbędne jest w pierwszej kolejności stwierdzenie naruszenia dobra osobistego konkretnej osoby. W stanie faktycznym sprawy naruszenie wynikało z treści publikacji oraz z kontekstu publikacji. Przy ocenie naruszenia należy brać pod uwagę kryteria obiektywne.

Drugą przesłanką jest natomiast stwierdzenie bezprawności naruszenia. Przyjęcie wyrażonego przez Sąd Najwyższy poglądu prowadzi do sytuacji, że osoba pokrzywdzona nieprawdzywim i do tego publicznie rozpowszechnionym pomówieniem pozbawiona jest środków ochrony swojej czci i to do tego w obronie uzasadnionego interesu publicznego. Taki pogląd jest zdaniem autora nie do przyjęcia.

Nie są także przekonujące argumenty Sądu Najwyższego odnoszące się do wyrażonego w prawie prasowym obowiązku rzetelnego informowania społeczeństwa o zjawiskach publicznych i prawa społeczeństwa do uzyskania tych informacji. Wzgląd na wolność prasy i prawo obywateli do informacji jest nie mniej ważną wartością konstytucyjnie chronioną, jak ochrona czci i dobrego imienia człowieka. Dlatego niedopełnienie przez dziennikarza ciążącego na nim obowiązku starannego działania w pozyskiwaniu informacji i ich weryfikacji należy uznać za działanie bezprawne i zawinione.

W końcowej części glosy autor odniósł się do treści i formy oświadczenia, jakie powinien złożyć sprawca naruszenia. Podkreślił, że ukształtowanie treści należy wyłącznie do powoda, przy czym oświadczenie powinno prowadzić do usunięcia skutków naruszenia czci. Jeżeli nastąpiło to na podstawie twierdzeń nieprawdziwych, nie wystarczy samo ich odwołanie, ale niezbędne jest danie pokrzywdzonemu satysfakcji w postaci odniesienia się do bezpodstawnie postawionych mu zarzutów naruszających jego godność osobistą. Oświadczenie powinno być zamieszczone w tej samej gazecie i w tym samym miejscu, w jakim ukazała się publikacja naruszająca cześć pokrzywdzonego.

Należy nadmienić, że glosowany wyrok doprowadził do rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które zostały przedstawione w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 2, s. 38.

Ł.P.

prawo cywilne procesowe

Orzeczenie sądowe nie uzyskuje waloru prawomocności, jeżeli stwierdzenie prawomocności nastąpiło w sposób wadliwy.

(wyrok z dnia 5 lipca 2002 r., III CKN 657/00, G. Bieniek, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, OSP 2004, nr 2, poz. 18)

Glosa

Feliksa Zedlera, OSP 2004, nr 2, poz. 18

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, przypominając, że orzeczenie staje się prawomocne, gdy nie przysługuje od niego środek zaskarżenia. O tym, że od orzeczenia nie przysługuje środek zaskarżenia można mówić w trzech przypadkach:

gdy od orzeczenia w ogóle nie przysługuje środek zaskarżenia, gdy zrzucono się prawa do wniesienia środka zaskarżenia albo gdy środek zaskarżenia wprawdzie przysługuje, lecz nie został wniesiony w wymaganym terminie.

W niektórych sytuacjach bieg terminu do wniesienia środka zaskarżenia może rozpocząć się w innym czasie dla poszczególnych uczestników postępowania; o prawomocności można mówić, gdy termin upłynie dla wszystkich. Dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego można przystąpić do stwierdzenia jego prawomocności. Stwierdzenie to ma charakter fakultatywny, następuje na wniosek strony i jest zasadniczo dokonywane przez sąd pierwszej instancji. Skoro stwierdzenie prawomocności ma charakter wtórny w stosunku do prawomocności orzeczenia, nie można wyciągać wniosku o prawomocności orzeczenia na podstawie dokonanego stwierdzenia prawomocności orzeczenia.

Wadliwe stwierdzenia prawomocności – jak zauważył glosator – można zwalczać bądź za pomocą zażalenia bądź w drodze wytoczenia powództwa o ustalenie, że orzeczenie nie stało się prawomocne.

Ł.P.

*

Sąd nie może odmówić dokonania wpisu w księdze wieczystej, opierając się na okolicznościach, które są powszechnie znane lub doszły do wiadomości sądu w inny sposób niż przez badanie treści wniosku, treści i formy dołączonych doń dokumentów oraz treści księgi wieczystej (art. 626⁸ § 2 k.p.c.).

(wyrok z dnia 19 marca 2003 r., I CKN 152/01, S. Dąbrowski, M. Grzelka, Z. Strus, *OSP 2004, nr 2, poz. 20; BSN 2003, nr 8, s. 10; NPN 2003, nr 4, s. 58; MoP 2003, nr 24, s. 1133*)

Glosa**Stanisława Rudnickiego, OSP 2004, nr 2, poz. 20**

Głosowane orzeczenie dotyczy zakresu kognicji sądu wieczystoksięgowego. Autor podkreślił, że założeniem ostatniej nowelizacji ustawy o księgach wieczystych i hipotece było uporządkowanie i usprawnienie systemu ksiąg wieczystych, przy jednoczesnym ograniczeniu działania z urzędu przez sąd rozpoznający wniosek o wpis. Nie oznacza to jednak, że sąd wieczystoksięgowy może dokonać wpisu prawa z pełną świadomością sprzeczności z rzeczywistym stanem prawnym. Byłoby to sprzeczne z podstawową zasadą ksiąg wieczystych, jaką jest zasada prawdziwości wpisów.

Zdaniem autora art. 228 § 2 k.p.c. znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wieczystoksięgowym; sąd rozpoznający wniosek o wpis powinien wziąć pod uwagę negatywne okoliczności wykluczające możliwość dokonania wpisu – w postaci faktów „znanych sądowi z urzędu”.

W konsekwencji autor opowiedział się przeciwko tezie głosowanego wyroku.

Ł.P.

*

Dokonana przez Trybunał Konstytucyjny pod postacią orzeczenia interpretacyjnego wykładnia ustaw nie ma waloru powszechnie obowiązującego, ponieważ w sposób oczywisty wykracza poza treść art. 188 pkt 1 (w związku art. 190 ust. 1) Konstytucji. Tym samym nie wiąże Sądu Najwyższego, ani innych sądów, skoro wedle art. 178 ust. 1 Konstytucji sędziowie podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

teza w wersji opublikowanej w OSNC:

Skarga o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania nie jest dopuszczalna.

(postanowienie z dnia 6 maja 2003 r., I CO 7/03, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, BSN 2003, nr 11, s. 9: PiP 2004, nr 2, s. 123)

Glosa

Leszka Boska, Państwo i Prawo 2004, nr 2, s. 123

Komentowane orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczy problematyki tzw. orzeczeń interpretacyjnych Trybunału Konstytucyjnego.

Glosator nie zgodził się z zaprezentowanym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego orzeczenia poglądem, że orzeczenia interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego są powszechnie obowiązującą wykładnią ustaw, której Trybunałowi Konstytucyjnemu nie wolno dokonywać. W ocenie autora glosy, skutkiem poglądu Sądu Najwyższego, a przede wszystkim wywieranego przez niego nacisku instancyjnego na podległe sądy, aby nie wznawiały postępowań po orzeczeniach interpretacyjnych lub w ogóle nie brały pod ich uwagę w procesie wykładni prawa, musi być to, że trybunał Konstytucyjny będzie eliminować z obrotu albo pełne jednostki redakcyjne tekstów prawnych, co może być często technicznie niemożliwe lub oczywiście niesłuszne, albo stwierdzać zgodność z prawem przepisu, który nie jest z nim w pełni zgodny, godząc w każdej z tych sytuacji w interes człowieka.

Glosator zauważył, że pojęcie „orzeczenia interpretacyjne” jest niefortunne. Niefortunna nazwa, została zapożyczona z orzecznictwa obcych sądów konstytucyjnych, nie przesądza jednak o tym, że Trybunał Konstytucyjny pod postacią orzeczenia interpretacyjnego „przemycy” powszechnie obowiązującą wykładnię ustaw ani tym bardziej o braku kompetencji do wydania tego rodzaju orzeczeń. Zdaniem glosatora, orzeczenia interpretacyjne są podstawowym instrumentem kontroli konstytucyjności aktów władzy publicznej.

W dalszej części glosy glosator omówił zarzuty Sądu Najwyższego kierowane pod adresem orzeczeń dyskwalifikujących normę prawną o zakresie zastosowania i normowania opisanym w sentencji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, z którymi to zarzutami się nie zgodził. Ponadto przedstawił

zalety i wady przyjęcia tezy, zgodnie z którą Trybunał Konstytucyjny kontroluje hierarchiczną zgodność norm.

Komentator przyznał rację Sądowi Najwyższemu w ocenie celu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 stycznia 2003 r. bezpośrednim celem tego orzeczenia było zakwestionowanie zasady prawnej (normy prawnej) sformułowanej uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00. Zdaniem glosatora, źródło nieporozumień w sprawie jest nie tyle interpretacyjna formuła wyroku Trybunału Konstytucyjnego, co treść tego wyroku. Jak wskazał, Sąd Najwyższy trafnie podniósł, że Trybunał stwierdził niekonstytucyjność zaniechania ustawodawczego, które polegało na tym, iż wprowadzając do ustawy nowelizującej k.p.c. z 24 maja 2000 r. przepis intertemporalny w brzmieniu „do złożenia i rozpoznania środków zaskarżenia od orzeczeń wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe”, nie uregulował wyraźnie losu kasacji złożonych przed 1 lipca 2000 r., które zostały następnie poddane „przedsądowi”. Trybunał Konstytucyjny przyjął, że zaniechanie istnieje, gdyż Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 stycznia 2001 r., przesądził, iż intencja ustawodawcy było wyłączenie kasacji z zakresu zastosowania wskazanej normy międzyczasowej. Gdyby natomiast Sąd Najwyższy kierował się wykładnią gramatyczną, nie byłoby mowy o zaniechaniu, art. 5 ust. 2 mógł być bowiem rozumiany jako generalne rozstrzygnięcie intertemporalne, z którego wynika nakaz stosowania przepisów dotychczasowych do rozpoznania i oceny skuteczności złożenia środków zaskarżenia, a w tym i kasacji.

Glosator nie zgodził się z zarzutem Sądu Najwyższego, że Trybunał Konstytucyjny zmodyfikował normę prawną. W jego ocenie, Trybunał Konstytucyjny jedynie ustalił, tj. zaktualizował obowiązek prawotwórczy do wydania aktu. Wyrok ustalający zaniechanie w polskim systemie prawnym, jak wskazał, ma jedynie walor apelu do prawodawcy o wykonanie obowiązku, choćby nawet „zobowiązanie” prawodawcy było wpisane w samą istotę mechanizmu kontroli.

Na koniec autor glosy zasygnalizował problem interpretacji art. 190 ust. 4 Konstytucji, uznając, iż norma ta przyznaje jednostce chronione konstytucyjnie prawo podmiotowe do korygowania skutków stwierdzonej przez Trybunał

Konstytucyjny bezprawności normatywnej. Konsekwencją przyjęcia art. 190 ust. 4 Konstytucji za prawo podmiotowe prowadzi, zdaniem glosatora, do wniosku, że przepis ten powinien być co najmniej współstosowany z regulacjami ustawowymi. W zakresie zastosowania ww. przepisu, jak wskazał, mieszczą się także inne rozstrzygnięcia niż wyroki. Gdyby nie prezentowana przez Sąd Najwyższy ocena co do charakteru wyroku Trybunału Konstytucyjnego (ustalenie zaniechania), należałoby uznać, że Sąd Najwyższy naruszył obowiązek zastosowania art. 190 ust. 4 Konstytucji, odmawiając wznowienia postępowania zakończonego wydaniem postanowienia o odrzuceniu kasacji.

M.K.

*

Komornik jest legitymowany do złożenia w interesie i na rzecz wierzyciela wniosku o dokonanie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji z nieruchomości. W razie przyłączenia się kolejnego wierzyciela do postępowania wszczętego wcześniej, komornik ani kolejny wierzyciel nie mogą żądać powtórzenia wpisu o wszczęciu egzekucji. Nie wyłącza to uprawnień wierzyciela wynikającego z art. 626² § 5 k.p.c.

(uchwała z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 31/03, S. Dąbrowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian, BSN 2003, nr 6, s. 5; IC 2003, nr 7-8, s. 6; Wok. 2003, nr 10, s. 7; Wok. 2004, nr 1, s. 3)

Glosa

Zdzisława Świebody, Monitor Prawniczy 2004, nr 3, s. 147

Autor zaaprobował stanowisko wyrażone w glosowanej uchwale, przedstawiając dodatkową argumentację przemawiającą za jego trafnością. Podkreślił, że skoro w tym samym czasie co do tej samej nieruchomości może toczyć się tylko jedno postępowanie egzekucyjne, to każdy wierzyciel, który po zajęciu nieruchomości przez innego wierzyciela zamierza prowadzić egzekucję z tej samej nieruchomości, przyłącza się tylko do toczącego się już postępowania egzekucyjnego.

Z art. 927 k.p.c. wynika, że wierzyciel przyłączający się do prowadzonej już egzekucji przyjmuje postępowanie w stadium z chwili przyłączenia się. Nie może żądać powtórzenia czynności już przeprowadzonych, a dokonane czynności na rzecz poprzedniego wierzyciela są skuteczne także w stosunku do przyłączającego się.

Glosator przytoczył występujące w piśmiennictwie rozbieżności co do potrzeby kierowania przez komornika do sądu wieczystoksięgowego wniosku o skierowaniu do nieruchomości dalszej egzekucji. Zaaprobował stanowisko prezentowane przez M. Allerhanda J. Korzonka, M. Tyczkę i A. Barańską, że w razie przyłączenia się do egzekucji nowego wierzyciela nie ma potrzeby składania wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej. Za przyjęciem poglądu przeciwnego nie przemawia – zdaniem glosatora – możliwość wykreślenia wpisu z wniosku pierwszego wierzyciela na wypadek umorzenia postępowania egzekucyjnego. Wykreślenie w księdze wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji z nieruchomości następuje na skutek zawiadomienia komornika skierowanego do sądu wieczystoksięgowego o umorzeniu postępowania lub zakończeniu go w inny sposób. Komornik nie skieruje takiego wniosku, jeżeli postępowanie egzekucyjne do danej nieruchomości toczy się nadal z wniosku innego z wierzycieli.

Uchwałę przedstawił także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 7-8, s. 230).

D.O.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Śmierć obdarowanego nie stoi na przeszkodzie do wykonania uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny w stosunku do spadkobierców obdarowanego, jeżeli nie upłynął jeszcze termin roczny przewidziany w art. 899 § 3 k.c.

(wyrok z dnia 6 lipca 1972 r., II CR 52/72, OSPiKA 1973, nr 3, poz. 57)

1. Darczyńca lub jego spadkobierca nie może odwołać darowizny po śmierci obdarowanego, nawet jeżeli termin określony w art. 899 § 3 k.c. jeszcze nie upłynął.

2. Przyczyną odwołania darowizny może być rażąca niewdzięczność obdarowanego, a nie jego spadkobierców.

(wyrok z dnia 7 listopada 2002 r., II CKN 1395/00, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 3, poz. 43; BSN 2003, nr 6, s. 9; NPN 2003, nr 3, s. 102; MoP 2003, nr 18, s. 839)

W wyroku z dnia 6 lipca 1972 r. Sąd Najwyższy orzekł, że śmierć obdarowanego nie stoi na przeszkodzie do wykonania uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny w stosunku do spadkobierców obdarowanego, jeżeli nie upłynął jeszcze termin roczny przewidziany w art. 899 § 3 k.c. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy bez bliższej argumentacji wskazał jedynie, że art. 899 § 2 k.c., ograniczający uprawnienia spadkobierców darczyńcy, nie zmienia sytuacji prawnej spadkobierców obdarowanego.

Z tym poglądem nie zgodził się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2002 r., w którym przesądził, że nie jest możliwe odwołanie przez darczyńcę (lub jego spadkobierców) darowizny po śmierci obdarowanego, nawet jeżeli termin określony w art. 899 § 3 k.c. jeszcze nie upłynął. W uzasadnieniu zauważył, że z treści art. 900 k.c. wynika bezspornie, iż odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie, biorąc zaś pod uwagę również przepis art. 61 k.c., odnoszący się do chwili

złożenia oświadczenia, należy dojść do wniosku, że oświadczenie o odwołaniu darowizny musi być złożone za życia obdarowanego. Inna sytuacja powstaje, gdy to darczyńca umiera przed dojściem do wiadomości obdarowanego oświadczenia o odwołaniu darowizny. Wówczas, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 62 k.c., oświadczenie takie nie traci mocy.

Sąd Najwyższy zaznaczył, że w pewnych sytuacjach spadkobiercy darczyńcy mogą z powodu niewdzięczności odwołać darowiznę (art. 899 § 2 k.c.). Oświadczenie woli w tym przedmiocie złożyć mogą jednak wyłącznie wobec obdarowanego.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy podkreślił, że prawo do odwołania darowizny nie wchodzi na ogólnych zasadach do spadku zarówno po darczyńcy, jak i obdarowanym. W przeciwnym wypadku zbędny byłby art. 898 § 2 k.c., dotyczący, jak wyżej wskazano, uprawnień spadkobierców darczyńcy do odwołania po jego śmierci darowizny z powodu niewdzięczności. Ponadto należałoby wtedy założyć, że do obowiązków majątkowych wchodzących w skład spadku po zmarłym (niewdzięcznym obdarowanym) zalicza się zwrot przedmiotu darowizny nawet wtedy, gdy oświadczenie woli o odwołaniu darowizny nie zostało mu złożone i że sytuacja prawna spadkobierców nie jest pewna aż do upływu terminu określonego w art. 898 § 3 k.c.

Dziedziczenie obejmuje ogół praw i obowiązków majątkowych zmarłego. W sytuacji, w której oświadczenie o odwołaniu darowizny dochodzi do wiadomości obdarowanego za jego życia, do spadku po nim wchodzi odpowiadający roszczeniu darczyńcy obowiązek zwrotu przedmiotu darowizny. Zgodnie z ustalonym w sprawie stanem faktycznym, spadek obejmuje jednak przedmiot darowizny, która nie została odwołana, a zatem nie istnieje wynikający z dziedziczenia obowiązek zwrotu. Przy założeniu, że darowizna może być odwołana wobec spadkobierców obdarowanego, należałoby uznać, że darczyńcy przysługuje też skuteczne przeciwko nim roszczenie o zwrot przedmiotu darowizny. Spadkobiercy w takiej sytuacji musieliby wykonać wówczas swój własny (a nie wynikający z dziedziczenia) obowiązek, skoro do spadku weszła nieobciążona darowizna. To jednak nie oni, ale ich spadkodawca został obdarowany, tak więc i z tego względu złożenie oświadczenia o odwołaniu darowizny uczynionej na rzecz innej osoby nie jest możliwe.

Dodatkowo Sąd Najwyższy zauważył, że z brzmienia art. 898 § 1 k.c. wynika jasno, iż przyczyną odwołania darowizny może być rażąca niewdzięczność obdarowanego, a nie jego spadkobierców.

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c., art. 442 k.c.

Sąd może wyjątkowo nie uwzględnić upływu przedawnienia roszczenia o zadośćuczynienie z powodu wywołania rozstroju zdrowia, jeżeli podniesienie przez Skarb Państwa zarzutu przedawnienia nastąpiło w okolicznościach objętych hipotezą art. 5 k.c.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 204/01, B. Czech, B. Myszka, T. Wiśniewski)

Wzgląd na dobro rodziny lub drugiego małżonka może stanowić – na podstawie art. 5 k.c. – podstawę do oddalenia powództwa o zniesienie wspólności majątkowej małżeńskiej w całości bądź co do żądania oznaczenia daty wcześniejszej niż data orzekania. Nie może natomiast przesądzać o tym, z jaką wcześniejszą datą należy tę wspólność znieść.

(wyrok z dnia 8 maja 2003 r., II CKN 78/01, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

art. 24 k.c.

Udzielenie informacji dziennikarzowi o niespłaceniu pożyczki zaciągniętej na potrzeby szkoły przez osobę prowadzącą szkołę nie narusza prawa do prywatności tej osoby i nie jest działaniem bezprawnym.

(wyrok z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 142/01, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

art. 47 k.c., art. 48 k.c.

Urządzenie energetyczne, wzniesione na gruncie i nie przekazane zakładowi energetycznemu, stanowi część składową gruntu.

(wyrok z dnia 27 marca 2003 r., V CKN 1817/00, T. Domińczyk, M. Grzelka, L. Walentynowicz)

*

art. 61 k.c.

Złożenie oświadczenia woli wyrażanego w postaci elektronicznej – w rozumieniu art. 61 § 2 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 49, poz. 408) – polega na tym, że oświadczenie jest prawidłowo wprowadzone do urządzenia elektronicznego (komputera) nadawcy i przekazane przez internet za pomocą narzędzi programowych umożliwiających indywidualne wysyłanie i odbieranie danych na odległość trafia do operatora usług telekomunikacyjnych (serwera dostawy usług internetowych) i od razu jest dostępne dla adresata oświadczenia – posiadacza tzw. elektronicznej skrzynki pocztowej.

(wyrok z dnia 16 maja 2003 r., I CKN 384/01, G. Bieniek, I. Koper, Z. Kwaśniewski)

*

art. 172 k.c.

Bieg zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości objętej w posiadanie samoistne w wyniku wadliwego wykonania dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 15, poz. 82 ze zm.) nie rozpoczynał się dopóty, dopóki właściciele nieruchomości nie mogli efektywnie dochodzić na drodze prawnej jej zwrotu.

(postanowienie z dnia 9 maja 2003 r., V CK 13/03, B. Czech, J. Górowski, K. Zawada)

*

art. 336 k.c.

Użytkownik wieczysty jest posiadaczem zależnym w rozumieniu art. 336 k.c.

(wyrok z dnia 25 kwietnia 2003 r., IV CKN 84/01, M. Bączyk, J. Frąckowiak, M. Sychowicz)

*

art. 353¹ k.c.

Strony w ramach swobody umów (art. 353¹ k.c.) mogą się umówić, że każda z nich będzie mogła odstąpić od zawartej umowy i określić skutki odstąpienia od umowy, odmiennie od postanowień kodeksowych. Swobodę tę mogą ograniczyć jedynie przepisy o charakterze *iuris cogentis*, a więc bezwzględnie obowiązujące, w tym także semiimperatywne.

(wyrok z dnia 29 kwietnia 2003 r., V CKN 310/01, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, I. Koper)

*

art. 394 k.c.

Nie jest zadatkiem zapłacona przez niedoszłego nabywcę cena przedmiotu sprzedaży.

(wyrok z dnia 15 maja 2003 r., I CKN 340/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, A. Górski)

*

art. 410 k.c.

Prawomocne orzeczenie sądowe tworzy tytuł prawny wyłączający przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia oraz nienależnego świadczenia.

(wyrok z dnia 23 maja 2003 r., III CKN 1211/00, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, M. Wysocka)

*

art. 415 k.c.

Podmiot dysponujący boiskiem sportowym powszechnie dostępnym nie zapewnia bezpiecznych warunków uprawiania sportu w rozumieniu art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz.U. Nr 25, poz. 113 ze zm.), jeżeli instaluje i utrzymuje na tym boisku urządzenia sportowe zagrażające bezpieczeństwu uczestników gier sportowych. Działanie takie może być uznane za delikt w rozumieniu art. 415 k.c.

(wyrok z dnia 15 maja 2003 r., I CKN 342/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, A. Górski)

*

art. 417 k.c.

W sytuacji, gdy zabieg chirurgiczny musi być przeprowadzony dla ratowania życia pacjenta, brak informacji o zdarzających się wyjątkowych następstwach zdrowotnych, jakie mogą wystąpić po zabiegu, jest bez znaczenia z punktu widzenia przesłanki bezprawności działania (zaniechania) lekarza oraz związku przyczynowego pomiędzy zaistniałą szkodą i zaniechaniem udzielenia informacji o nietypowych następstwach zabiegu.

(wyrok z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 168/01, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Pietrkowski)

*

art. 419 k.c.

Nie ma podstaw do zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 419 k.c., w sytuacji, w której poszkodowany doznał szkody wskutek zgodnej z prawem i niezawinionej interwencji funkcjonariuszy państwowych, jeżeli sam swoim zachowaniem naruszającym zasady współżycia społecznego tę interwencję spowodował.

(wyrok z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 96/01, T. Domińczyk, J. Frackowiak, Z. Kwaśniewski)

*

art. 429 k.c.

Powierzenie przez gospodarza przyjęcia weselnego organizacji pokazu sztucznych ogni osobom, które nie trudniły się zawodowo wykonywaniem takich czynności, może uzasadniać jego odpowiedzialność na podstawie art. 429 k.c. za szkodę na osobie, jakiej doznał uczestnik tego przyjęcia na skutek użycia w czasie pokazu naboju sygnalizacji chemicznej.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 229/01, B. Czech, B. Myszka, T. Wiśniewski)

Skuteczne powierzenie czynności osobie trzeciej, które na podstawie art. 429 k.c. zwalnia od odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez przedsiębiorstwo trudniące się zawodowo wykonywaniem danych czynności, nie wyklucza odpowiedzialności powierzającego za szkodę wyrządzoną jego własnym zaniedbaniem.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2003 r., II CKN 1466/00, H. Ciepła, B. Czech, M. Wysocka)

Przepis art. 429 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności Skarbu Państwa.

(wyrok z 21 maja 2003 r., IV CKN 178/01, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

art. 509 k.c.

Dłużnik przelanej wierzytelności może podnosić wobec aktualnego cesjonariusza zarzuty prowadzące do ustania lub ograniczenia jego odpowiedzialności, jeżeli źródłem tych zarzutów są odpowiednie porozumienia między dłużnikiem i pierwotnym wierzycielem (cedentem).

(wyrok z dnia 3 kwietnia 2003 r., V CKN 51/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, Z. Strus)

*

art. 556 k.c.

Kompletowi urządzeń (np. ciągnik i maszyny towarzyszące) można przypisać wadę fizyczną, gdy poszczególne jego elementy – same bez wad – nie są przystosowane do wzajemnej współpracy, przewidzianej ze swej natury.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 244/01, B. Czech, B. Myszka, T. Wiśniewski)

*

art. 568 k.c.

Przepis art. 568 § 3 k.c. odnosi się do sytuacji, w której sprzedawca dochodzi od kupującego przysługujących mu roszczeń (np. o zapłatę ceny). Nie ma on zastosowania do wykonywania przez kupującego względem sprzedawcy uprawnień z tytułu rękojmi.

(wyrok z dnia 15 kwietnia 2003 r., V CKN 100/01, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz)

*

art. 921⁶ k.c.

„Potwierdzenie przyjęcia lokaty terminowej” na okaziciela, wydane przez bank na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. - Prawo Bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.), mogło być traktowane jako bankowy papier wartościowy na okaziciela, w rozumieniu art. 921⁶ k.c.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2003 r., I CKN 202/01, B. Czech, B. Myszka, T. Wiśniewski)

*

art. 922 k.c.

Prawo pracownika do nieodpłatnego nabycia akcji jest prawem majątkowym, wchodzącym do spadku po nim i podlegającym dziedziczeniu (art. 922 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 23 maja 2003 r., III CKN 1308/00, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, M. Wysocka)

*

art. 952 k.c.

Jeżeli choroba zagrażająca życiu spadkodawcy trwała od dłuższego czasu, obawa rychłej śmierci w chwili sporządzenia testamentu (art. 952 § 1 k.c.) zachodzi wówczas, gdy obawa śmierci związana z chorobą nastąpiła ze względu

na znaczne pogorszenie stanu zdrowia spadkodawcy bezpośrednio przed sporządzeniem testamentu.

(postanowienie z dnia 15 kwietnia 2003 r., V CK 9/02, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz)

Termin przesłuchania świadka zgłoszonego przez wnioskodawcę w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku pozostaje bez znaczenia, gdy osoba ta nie była obecna przy składaniu oświadczenia spadkodawcy zawierającego testament ustny.

(postanowienie z dnia 13 maja 2003 r., V CKN 225/01, G. Bieniek)

*

art. 38 k.r.o

Umowa poręczenia, która przekracza zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym małżonków, zawarta przez jedno z małżonków bez zgody współmałżonka jest nieważna, bez względu na dobrą wiarę kontrahenta.

(wyrok z dnia 29 kwietnia 2003 r., V CKN 120/01, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, I. Koper)

*

Prawo autorskie

Odtwórczy w warstwie językowej charakter dubbingu zastosowanego w utworze audiowizualnym wyłącza możliwość uznania aktorów dubbingujących za odtwórców głównych ról w tym utworze w rozumieniu art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83 ze zm.).

(wyrok z dnia 22 maja 2003 r., I CKN 348/01, M. Baczyk, T. Domińczyk, A. Górski)

*

Prawo energetyczne

Przedsiębiorstwu energetycznemu nie przysługuje uprawnienie do wyłączności w zakresie dokonywania przyłączy do sieci energetycznej (art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r.,- prawo energetyczne, Dz.U. Nr 54, poz. 348 ze zm.).

(wyrok z dnia 15 maja 2003 r., I CKN 313/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, A. Górski)

*

Prawo o obrocie papierami wartościowymi

O roszczeniach posiadacza rachunku inwestycyjnego (art. 9 i 34 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, jedn. Tekst: Dz.U. 2002 r. Nr 49, poz. 447 ze zm.) wobec pełnomocnika umocowanego do dysponowania tym rachunkiem o zwrot lub rozliczenie pobranych przez niego pieniędzy rozstrzyga stosunek będący podstawą pełnomocnictwa.

(wyrok z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 21/01, J. Frąckowiak, I. Koper, K. Zawada)

*

Zakwaterowanie sił zbrojnych

Ekwiwalent pieniężny w zamian za rezygnację z kwatery stałej przysługującej żołnierzowi zawodowemu wypłaca się na podstawie umowy zawartej między dyrektorem oddziału rejonowego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej a osobą uprawnioną. Osoba uprawniona, która nie zawarła stosownej umowy, nie może domagać się zasądzenia na jej rzecz ekwiwalentu

(art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (Dz.U. Nr 86, poz. 433 ze zm.).

(wyrok z dnia 26 marca 2003 r., II CKN 1338/00, H. Ciepła, B. Czech, M. Sychowicz)

prawo cywilne procesowe

art. 165 k.p.c.

Wniesienie kasacji przez oddanie pisma w urzędzie pocztowym wymaga prawidłowego zaadresowania przesyłki, co oznacza nie tylko prawidłowe oznaczenie sądu, ale także podanie adresu tego sądu, a nie jakiegokolwiek innego adresu, w tym adresu innego sądu.

(postanowienie z dnia 6 maja 2003 r., V CZ 53/03, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

art. 233 § 1 k.p.c.

Kryteria określone w art. 233 § 1 k.p.c. nie są zachowane, gdy sąd drugiej instancji, dokonując odmiennych ustaleń, nie wskazuje, na czym polega wadliwość oceny dowodów, przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji, a tylko zastępuje ją własną oceną.

(postanowienie z dnia 8 kwietnia 2003 r., IV CKN 41/01, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, T. Żyznowski)

*

art. 308 k.p.c.

W procesie rozwodowym w zakresie wykazania winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego służyć może także nagranie magnetofonowe rozmów

prowadzonych przez strony, nawet jeżeli tych nagrań dokonano bez wiedzy jednej z nich i w okresie trwania małżonków w faktycznej separacji.

(wyrok z dnia 25 kwietnia 2003 r., IV CKN 94/01, M. Bączyk, J. Frąckowiak, M. Sychowicz)

*

art. 365 k.p.c.

W razie prawomocnego uwzględnienia części roszczenia o spełnienie świadczenia z tego samego stosunku prawnego, w procesie dotyczącym spełnienia reszty świadczenia sąd nie może w tych samych okolicznościach prawnych i faktycznych odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego.

(wyrok z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 263/01, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, M. Wysocka)

*

art. 367 k.p.c., art. 370 k.p.c.

Współpozwanemu w procesie nie przysługuje prawo zaskarżenia wyroku w części oddalającej powództwo w stosunku do pozostałego pozwanego także wówczas, gdy uwzględnienie powództwa w całości lub w części wpływa na zakres odpowiedzialności tego skarżącego. Zaskarżenie wyroku w części oddalającej powództwo wobec innych pozwanych może nastąpić tylko przez powoda.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2003 r., II CKN 1413/00, H. Pietrkowski, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski)

*

art. 373 k.p.c.

Jeżeli strona nie korzysta z pomocy fachowego pełnomocnika, to apelacja skierowana do sądu, który nie jest właściwy do jej rozpoznania, nie podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. W takim wypadku stosuje się zasadę, według której błędne oznaczenie pisma procesowego nie stanowi przeszkody do nadania mu biegu.

(postanowienie z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 151/01, B. Czech, B. Myszka, T. Wiśniewski)

Nieusunięcie braku apelacji przez zaniechanie wskazania zakresu żądanej zmiany zaskarżonego nią wyroku (art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c.) uzasadnia odrzucenie apelacji przez sąd drugiej instancji (art. 373 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 22 maja 2003 r., II CZ 42/03, T. Domińczyk, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski)

*

art. 379 pkt 5 k.p.c.

Okoliczność, że w składzie, w którym orzekał sąd drugiej instancji, zasiadał sędzia sądu pierwszej instancji, a więc sądu, którego wyrok został zaskarżony apelacją, nie uzasadnia zarzutu pozbawienia strony prawa do bezstronnego sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) ani zarzutu pozbawienia jej możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 1 kwietnia 2003 r., II CKN 1448/00, H. Pietrkowski, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski)

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było wskazać do wydania orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części.

(postanowienie z dnia 6 maja 2003 r., I CZ 43/03, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

art. 386 k.p.c.

Orzeczenie, w którym Trybunał Konstytucyjny dokonał interpretacji – w płaszczyźnie zgodności z Konstytucją – przepisów prawa, nie stanowi zmiany stanu prawnego w rozumieniu art. 386 § 6 zdanie drugie k.p.c.

(postanowienie z dnia 8 maja 2003 r., II CK 311/02, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

art. 392 k.p.c.

W sprawie o wpis do rejestru dzienników i czasopism kasacja nie jest dopuszczalna.

(postanowienie z dnia 8 maja 2003 r., I CK 62/03, T. Ereciński)

*

art. 392¹ § 1 k.p.c., art. 17 pkt 4 k.p.c.

Sprawa z powództwa o uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym jest sprawą o prawa majątkowe w rozumieniu art. 392¹ § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2003 r., III CZ 5/03, T. Bielska-Sobkowicz, B. Czech, Stanisław Dąbrowski)

Wartość roszczeń majątkowych powodów-współwłaścicieli sumuje się – na użytek określenia wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia – tylko przy uczestnictwie koniecznym i jednolitym.

(postanowienie z dnia 27 marca 2003 r., V CZ 26/03, M. Grzelka, L. Walentynowicz, T. Domińczyk)

*

art. 393 k.p.c.

Przyjęcie kasacji do rozpoznania nie pozbawia Sądu Najwyższego uprawnienia do badania dopuszczalności kasacji.

(postanowienie z dnia 6 maja 2003 r., V CK 360/02, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

art. 393¹ pkt 2 k.p.c.

Zarzut przewlekłości postępowania nie może usprawiedliwiać kasacji, jeżeli nie zostanie wykazany wpływ tej przewlekłości na treść rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie.

(postanowienie z dnia 15 maja 2003 r., I CKN 344/01, M. Bączyk, T. Domińczyk, A. Górski)

*

art. 401 k.p.c.

Nie ma pozbawienia możliwości działania strony wskutek naruszenia przepisów prawa (art. 401 pkt 2 k.p.c.), jeżeli strona zaniechała działania z powodu beczynności swojego pełnomocnika, także ustanowionego z urzędu.

**(postanowienie z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CZ 28/03, S. Dąbrowski, Z.
Kwaśniewski, K. Zawada)**

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2004, NR 4

Orzekając o przepadku na rzecz Skarbu Państwa towaru objętego zakazem przywozu na polski obszar celny (art. 77 § 1 lit. d w związku z art. 77 § 2 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. – Kodeks celny, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802 ze zm.), sąd bierze za podstawę stan prawny – w odniesieniu do tego zakazu – obowiązujący w dniu ujawnienia, że towar objęty zakazem znajduje się na polskim obszarze celnym.

(uchwała z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 29/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 50)

*

Odszkodowanie przysługujące od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej za uszkodzenie pojazdu mechanicznego obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy pojazdu, ustalone według cen występujących na lokalnym rynku.

(uchwała z dnia 13 czerwca 2003 r., III CZP 32/03, M. Sychowicz, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 51)

*

W sprawie o podział majątku wspólnego, obejmującego spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, sąd wzywa właściwą gminę do udziału w sprawie, jeśli ma orzec o przyznaniu tego prawa jednemu z małżonków i nakazaniu drugiemu wydanie lokalu (art. 510 § 2 k.p.c.). W sprawie takiej sąd z urzędu orzeka wobec małżonka zobowiązanego do wydania lokalu o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku tego uprawnienia.

(uchwała z dnia 13 czerwca 2003 r., III CZP 36/03, M. Sychowicz, M. Bączyk, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 52)

*

Przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, J. Górowski, T. Domińczyk, H. Pietrzkowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 53)

*

Zmiana stosunku prawnego o charakterze ciągłym przez związanie stron umowy wzorcem wydanym w czasie jej trwania (art. 385 § 3 k.c., obecnie art. 384 § 3 k.c.) następuje dopiero z chwilą bezskutecznego upływu okresu wypowiedzenia, chyba że umowa zawiera odmienne uregulowania, albo gdy po zakomunikowaniu wzorca strony postanowiły inaczej.

(wyrok z dnia 18 grudnia 2002 r., IV CKN 1616/00, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2004, nr 4, poz. 54)

*

Postanowienie umowy zastrzegające rażąco wygórowane odsetki jest nieważne w takiej części, w jakiej – w okolicznościach sprawy – zasady współżycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ w związku z art. 58 § 2 i 3 k.c.).

(wyrok z dnia 8 stycznia 2003 r., II CKN 1097/00, H. Ciepla, G. Bieniek, J. Górowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 55)

*

Umowa, której przedmiotem jest wpłata przez klienta na rachunek bankowy adwokata określonej kwoty z zastrzeżeniem jej użycia przez adwokata na określony cel uzgodniony przez strony (tzw. depozyt adwokacki), może zawierać zastrzeżenie wypłaty na rzecz osoby trzeciej (art. 393 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 9 stycznia 2003 r., I CK 329/02, M. Wysocka, A. Górski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 4, poz. 56)

*

W postępowaniu odrębnym wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym (art. 479¹⁷ k.p.c.) nie uzasadnia powołania się na nowe dowody powstałe „później” (art. 381 k.p.c.).

(wyrok z dnia 10 stycznia 2003 r., V CKN 1605/00, Z. Strus, Z. Kwaśniewski, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 57)

*

Jeżeli do zorganizowanej przez producenta sieci dystrybucyjnej jego wyrobów należą podmioty zachowujące odrębność prawną i samodzielność gospodarczą, to narzucanie im przez producenta cen, po jakich mają sprzedawać jego wyroby, i zakazywanie odprzedaży tych produktów firmom konkurencyjnym, stanowi praktykę monopolistyczną w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 49, poz. 318 ze zm.).

(wyrok z dnia 16 stycznia 2003 r., I CKN 1200/00, M. Wysocka, A. Górski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 4, poz. 58)

*

W razie skutecznego cofnięcia odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, sąd ochrony konkurencji i konsumentów umarza postępowanie.

(postanowienie z dnia 17 stycznia 2003 r., I CK 214/02, T. Wiśniewski, B. Mysza, K. Zawada, OSNC 2004, nr 4, poz. 59)

*

W sprawie o dział spadku wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego kasację. Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, J. Gudowski, J. Górowski, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 60)

*

Umowa przeniesienia prawa wieczystego użytkowania gruntu zabudowanego, nie zawierająca postanowień o przeniesieniu także prawa własności budynków, jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 23 stycznia 2003 r., II CKN 1155/00, H. Pietrkowski, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 61)

*

Dokonanie tłumaczenia warstwy słownej utworu audiowizualnego nie stanowi jego opracowania jako całości.

(wyrok z dnia 23 stycznia 2003 r., II CKN 1399/00, H. Pietrkowski, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 62)

*

W sprawach o zwrot mienia, którego przepadek lub konfiskatę orzeczono na rzecz Skarbu Państwa, w przypadku stwierdzenia nieważności tego orzeczenia zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.), Skarb Państwa jest reprezentowany przez państwową jednostkę organizacyjną

bez osobowości prawnej, w której władaniu jest mienie podlegające zwrotowi. Jeżeli nie można ustalić takiej jednostki względnie jednostka, której mienie przekazano do dysponowania w wyniku orzeczenia sądu, nie jest już w posiadaniu tego mienia, Skarb Państwa – w sprawie o zapłatę równowartości mienia, którego zwrot nie jest możliwy – reprezentuje ta jednostka organizacyjna, której mienie przekazano do dysponowania w wyniku orzeczenia sądu. Jeżeli brak takiej jednostki lub nie można ustalić jednostki, która przejęła jej zadania, Skarb Państwa reprezentuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa.

(wyrok z dnia 29 stycznia 2003 r., I CKN 1256/00, G. Bieniek, H. Pietrkowski, M. Wysocka, OSNC 2004, nr 4, poz. 63)

*

Środek odwoławczy nadany faksem jest wniesiony z chwilą określoną przez upoważnionego pracownika w adnotacji o wpływie pisma do sądu.

(postanowienie z dnia 29 stycznia 2003 r., I CZ 192/02, G. Bieniek, M. Wysocka, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 4, poz. 64)

*

Artykuł 512 zdanie drugie k.c. nie dotyczy wierzytelności przyszłej.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, L. Walentynowicz, B. Myszką, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 4, poz. 65)

*

Po ogłoszeniu orzeczenia o niezgodności z Konstytucją przepisu art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1995 r. o zmianie ustawy o pracowniczych ogrodach działkowych (Dz.U. Nr 99, poz. 486) Polski Związek Działkowców nie może skutecznie dochodzić zobowiązania gminy do oddania mu nieodpłatnie w użytkowanie wieczyste gruntów wchodzących w skład pracowniczych ogrodów działkowych.

*(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 1626/00, L. Walentynowicz,
B. Mysza, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 4, poz. 66)*

*

Sąd rejestrowy w postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 55 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.) nie bada przyczyn niewypłacalności dłużnika.

*(postanowienie z dnia 19 lutego 2003 r., V CK 7/03, L. Walentynowicz,
I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC 2004, nr 4, poz. 67)*

*

1. Skarga o wznowienie postępowania od postanowienia Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania (art. 393⁷ § 1 w związku z art. 393 § 1 k.p.c.) jest niedopuszczalna.

2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego tzw. interpretacyjne nie mieści się w hipotezie art. 401¹ § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CO 9/03, J. Gudowski, M. Grzelka, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 4, poz. 68)

INFORMACJE

w lutym ....

W dniu 26 lutego gościem sędziów Izby Cywilnej był prof. dr hab. Lech Morawski, profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przedmiotem bardzo interesującego wykładu wygłoszonego przez prof. L. Morawskiego był problem tzw. interpretacyjnych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego oraz zagadnienia dotyczące reguł preferencyjnych wykładni prawa. Wykład wywołał żywą dyskusję, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Henryk Pietrkowski, Józef Frąckowiak, Tadeusz Żyznowski, Jacek Gudowski, Bronisław Czech i Stanisław Dąbrowski. Dyskusję prowadził, zabierając w niej głos, Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński.

W części roboczej omówiono bieżące sprawy Izby.

INFORMACJE SPRZED 70 LAT

Jak wyglądało życie prawnicze przed 70 laty, czym żyła Izba Cywilna Sądu Najwyższego, jaki był status sędziów, co ciekawego działo się w piśmiennictwie prawniczym?

Publikujemy krótkie informacje sprzed 70 lat, zaczerpnięte z prasy prawniczej tamtego okresu. Zachowujemy oryginalną pisownię i wskazujemy źródło przedruku.

w marcu 1934 ....

2 marca odbył się, wobec licznie zgromadzonych członków Towarzystwa Prawniczego, odczyt prof. Henryka Mazeaud (Lille – Warszawa) na temat: „Kilka uwag o odpowiedzialności z występku, według nowego kodeksu zobowiązań”.

Referent wyraził opinię, że nowy kodeks budzi zainteresowanie zarówno dlatego, że jest ważnym etapem na drodze do unifikacji prawa polskiego, stanowiącej warunek zjednoczenia narodowego, jak i dlatego, że jest dziełem prawniczem wielkiej wagi. (...)

(GSW 1934, nr 11, s. 174)

*

Według ogłoszonych wokand sekcji 1-ej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, wyznaczono 11 posiedzeń w czasie od 20 marca do 29 marca r.b., czyli jeszcze w Wielki Czwartek odbędą się dwa posiedzenia jawne.

(GSW 1934, nr 12, s. 192)

*

Komunikują nam, że ostatnio otwarta została w Warszawie, przy placu Napoleona 1, nowa księgarnia prawnicza pod firmą „Księgarnia Powszechna dzieł prawniczych i ekonomicznych” sp. z o.o. Księgarnia powyższa posiada na

składzie dzieła z zakresu prawa, ekonomiki, nauk społecznych, politycznych i gałęzi pokrewnych.

(GSW 1934, nr 12, s. 192)

*

Rada Adwokacka w Lublinie ogłasza, że zgłosił się do Rady o przyjęcie w poczet Adwokatów Okręgu Sądu Apelacyjnego w Lublinie z siedzibą w Chełmie p. Stanisław Tustanowski, emerytowany Sędzia Grodzki w Łodzi, zamieszkały w Zimnej Wodzie.

(GSW 1934, nr 13, s. 206)

*

W dniu 19 marca r.b. zmarł ś.p. Wincenty Łodziwski, b. wice-prezes Sądu Okręgowego w Warszawie, b. notariusz w Wilnie, a ostatnio w Łodzi. Nieboszczyk przewodniczył w wydziale handlowym w Warszawie i na tym stanowisku cieszył się ogólną sympatią. Usiłował też zachować możliwą bezstronność przy kierowaniu sekcją upadłościową, głównie zaś przy mianowaniu kuratorów i syndyków. Żył lat 58.

(GSW 1934, nr 13, s. 206)

*

Dzienniki, jak wiadomo, poświęcają dość sporo miejsca kronikom sądowym. Dzieje się to wszędzie zagranicą i pod tym względem pisma polskie postępują na podobieństwo prasy europejskiej. Jednakże, o ile ta ostatnia przeważnie drukuje ściśle sprawozdania sądowe, nie można tego powiedzieć o naszych dziennikach. Często podają one informacje niedokładne, co więcej, urabiają opinię publiczną nie tylko w procesach karnych, lecz i w sprawach cywilnych, wychwalają sądy, a nawet zamieszczają podziękowania pod adresem sędziów, z nazwiska wymienianych. Uwagi nasze nie stosują się oczywiście do wszystkich pism, lecz jest rzeczą przykrą, że nawet dzienniki poważne

zamieszczają nieodpowiednio układane kroniki. To też byłoby do życzenia, aby naczelne redakcje zwracały uwagę na dział kronik sądowych.

(GSW 1934, nr 13, s. 206)

*

W dniu 4 marca r.b. odbyło się doroczne walne zgromadzenie Stowarzyszenia Pisarzy Hipotecznych. Porządek dzienny obejmował między innymi sprawozdanie ustępującego zarządu i Komisji Rewizyjnej, tudzież wybór nowego Zarządu Stowarzyszenia.

(GSW 1934, nr 15, s. 239)

*

Dependentka adwokacka z kilkuletnią praktyką, biegła maszynistka, chętnie zmieni posadę. Oferty kierować do administracji „Gazety Sądowej” pod „Przyszłość”.

(GSW 1934, nr 15, s. 240)

*

W dniu 28 marca upłynęło piętnaście lat od chwili, gdy ówczesny Naczelnik Państwa Marsz. Piłsudski powołał p. Stanisława Bukowieckiego na stanowisko Prezesa Prokuratorji Generalnej

Jubileusz ten uczcili urzędnicy Prokuratorji Generalnej w dniu 28.3.34 obchodem w gmachu Prokuratorji Generalnej. Do czcigodnego jubilata przemówił w imieniu ogółu urzędników tej instytucji Wice-prezes p. Tomasz Marynowski, a w imieniu Stowarzyszenia urzędników referendarskich – przewodniczący tego zrzeszenia p. Eugeniusz Dziurzyński. Z serdecznością cechującą w ogóle stosunek czcigodnego jubilata do podwładnych mu urzędników, podkreślili ci mówcy zasługi p. Bukowieckiego w utworzeniu instytucji i urzeczywistnieniu przez nią wyznaczonych jej państwowych funkcji. [...] Uzupełniły te życzenia liczne telegramy od prowincjonalnych oddziałów

Prokuratorji Generalnej I od adwokatów, a b. jej urzędników. Wzruszony jubilat – dziękujący za wyrazy uznania i życzenia – przedstawił w głęboko ujętem przemówieniu myśli przewodnie, które przyświecać winny działalności Prokuratorji dla dobra Państwa i prawa – a z których główną jest harmonijne połączenie zasady „iustitia fundamentum regnorum” z zasadą „salus Reipublicae suprema lex esto”.

Uroczystość uzupełnił odczyt referendarza Pałęckiego, przedstawiający historyczny rozwój instytucji zastępstwa Skarbu Państwa na ziemiach polskich – zwłaszcza w b. Królestwie Polskim.

W serdecznym nastroju spędzono następnie do późnego wieczora miłe chwile na koleżeńskiej pogawędce.

(GSW 1934, nr 17, s. 271)

Dane statystyczne – luty 2004

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	1368	258	339	-	51	13	56	154	65	1287
2.	CZP, w tym:	25	4	12	11	-	-	-	-	1	17
	- art. 390 k.p.c.	23	4	11	10	-	-	-	-	1	16
	skład 7-miu	2	-	1	1	-	-	-	-	-	1
	- pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	102	65	87	-	66	2	10	-	9	80
4.	CO, w tym	10	6	8	-	1	-	-	-	7	8
	- art. 401 k.p.c.	3	2	3	-	-	-	-	-	3	2
	- art. 45, 48 k.p.c.	7	4	5	-	1	-	-	-	4	6
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1505	333	446	11	118	15	66	154	82	1392